

Energieneutraal 2040

Artikel 3: Zon, wind en verder...

Door Geert Gerritse & Wilko Kistemaker

Vijf artikelen gepubliceerd in het lokale dagblad “Het Groentje”, als bijdrage aan het Burgerberaad energie transitie van de gemeente Houten.

September 2023

Een initiatief van:

Zon, wind en verder...

Hoe regelt Houten de opwek van duurzame energie?

Gaan we in Houten in 2040 onze eigen doelstelling met betrekking tot grootschalige duurzame energie-opwek realiseren?

Waar staan we en wat staat ons nog te doen? Daarover gaat dit derde artikel in de reeks Houten Energieneutraal 2040.

Bij de grootschalige opwek van duurzame energie zijn er diverse mogelijkheden.

Wind

Windmolens zijn zeer energie-efficiënt en effectief, maar roepen ook de meeste emotie op. De al aangelegde molens van Eneco zijn jaren onderwerp van discussie geweest. Er wordt overlast ervaren van geluid, slagschaduw en horizonvervuiling. Nu staan vier nieuwe molens gepland aan de Goyerbrug, goed voor duurzame energie voor 65.000 mensen. De opwek van één molen van de Goyerbrug staat gelijk aan alle drie de Enecomolens of van vijftien hectare aan zonnepanelen. Ook dit windpark stuit op weerstand. Het laatste woord is aan de Raad van State die binnenkort uitspraak doet.

Zon

Er liggen er op dit moment twee zonnevelden in 't Goy en een is in voorbereiding in Schalkwijk, totaal ca. 50 ha. Nog eens ruim 50 ha is door de gemeente is toegewezen voor de bouw van zonnevelden, verdeeld over drie velden. Bij twee van die velden, De Heul en De Knoest, zijn de coöperaties Opgewekt Houten en Duurzaam Eiland betrokken. De achterliggende gedachte voor deze betrokkenheid van lokale coöperaties is dat de mogelijkheid van financiële participatie en medezeggenschap door inwoners positief is voor het draagvlak. Dit draagvlak is er bij de twee velden van de coöperaties, die ontworpen zijn samen met de omwonenden. Daarbij is ruimte gecreëerd voor doeleinden als recreatie, cultuur en biodiversiteit. Maar draagvlak bij zonnevelden is er niet overal. Het derde veld, Zonneveld Oosterlaak, stuit op de nodige weerstand in 't Goy.

Zonnevelden en windmolens worden op dit moment vooral gerealiseerd op het Eiland van Schalkwijk. Maar bewoners van het eiland vinden terecht dat de opties binnen de rondweg ook maximaal benut moeten worden. De grootste optie binnen de rondweg is het volleggen van grote daken. Stichting Impact Houten is de organisatie van Houtense ondernemers die zich daar mee bezig houdt en zo zijn er nu ca. 75 grote daken belegd. Het grootste deel daarvan is voor eigen gebruik van de ondernemers en als zij de energie niet zelf gebruiken en niet willen of kunnen investeren, dan doet Coöperatie Opgewekt Houten dat. Opgewekt Houten legt aan en zorgt voor beheer en de afname van de stroom. De leden financieren dan de investering. Er zijn nog heel wat daken te beleggen en tot nu toe is de interesse nog niet zo groot als gehoopt. Er moeten nog veel ondernemers overtuigd worden.

Naast grote daken is er een toenemende belangstelling voor grote parkeerplaatsen. Opgewekt Houten bekijkt met de gemeente of er quick wins mogelijk zijn. Denk daarbij aan de parkeerplaats bij Euretco, langs de A27. Er zijn nog wat praktische hobbels, maar ongetwijfeld gaan er parkeerplaatsen overdekt worden.

Coöperaties

De lokale coöperaties krijgen een groeiende rol bij de ontwikkeling van grootschalige oplossingen. Zo wordt het bezit lokaal en dat geeft een positieve impuls aan het draagvlak. De lokale bevolking deelt dan in de verdiensten. Beide Houtense coöperaties hebben vastgelegd dat eventuele bedrijfswinsten ten goede komen van de Houtense samenleving.

Er zijn al gemeentes die meer verantwoordelijkheid nemen, bijvoorbeeld door kredietverschaffing aan coöperaties en het garant staan voor leningen. Zo borgen de gemeentes het algemene belang, dat kan bestaan uit eigen energievoorziening, maar ook om de mogelijkheid te krijgen te kunnen sturen in waar de energie heen gaat en wat er met eventuele winsten gebeurt. Denk daarbij aan zaken als energiearmoede en het bevorderen en realiseren van besparingsopties. Begrippen als 'energiegemeenschap' of 'Gemeentelijk Energiebedrijf' zijn in opkomst.

Opslag

Er is nog een uitdaging. Wat zon en wind aan opwek realiseren, moet gelijk worden afgenomen. En dat is lang niet altijd het geval. Nu worden die gaten opgevuld met niet-duurzame opwek. Een oplossing hiervoor zijn batterijen. De economische haalbaarheid daarvan is nog beperkt maar neemt toe en het aantal initiatieven voor batterijen groeit. Ook in Houten komen ze.

Groene waterstofproductie is een andere vorm van opslag. Waterstof heeft vooral toekomst als directe elektriciteitslevering geen optie is. Directe elektriciteitslevering is namelijk efficiënter. Op dit gebied zijn er al mooie initiatieven, o.a. in Nieuwegein waar een elektrolyser wordt gebouwd. De waterstof wordt gebruikt voor transport en de restwarmte voor een naburig bedrijf.

Batterijen en waterstof zijn ook opties die de netcongestie verlichten. Zo heeft Stichting Impact Houten met een groep bedrijven een initiatief gestart om een lokale Energiehub op bedrijventerreinen op te zetten, waardoor opwek en verbruik optimaal van het bestaande netwerk gebruik maken. Opslag van energie speelt daarin ook een rol evenals het laden van elektrische voertuigen.

De uitdaging

Linksom of rechtsom, als Houten haar doelstelling van 2040 energieneutraal wil waarmaken, moeten er nog flink wat grootschalige voorzieningen worden gerealiseerd. Het eerste artikel in de reeks beschrijft dat al. Besparingen moeten succesvol zijn doorgevoerd bij burgers en ondernemers, daken en parkeerplaatsen moeten maximaal zijn belegd en dan nog is een equivalent van ruim 100 ha zonnevelden of 7 grote windmolens noodzakelijk. Misschien kan het aantal nog iets beperkt worden door meer ruimte te bieden aan kleinschaligere vormen van wind- en zonne-energie. Coöperatie Duurzaam Eiland deed daar al onderzoek naar. Er liggen met aanpassing van regelgeving zeker mogelijkheden. Maar dat is slechts een klein deel van de oplossing.

Besluitvorming & draagvlak

Krachtdadige besluitvorming is essentieel, want een doorlooptijd van 16 jaar (tot aan 2040) is voor het hele traject van planning, draagvlakcreatie en realisatie beperkt. Een goed proces van draagvlak vereist een heldere visie, tijdige en actieve betrokkenheid van omwonenden en volledige transparantie. Tegelijkertijd is 100% draagvlak een utopie en daar moet in het af te lopen tijdspad rekening mee gehouden worden. Meer verantwoordelijkheid vanuit de gemeente bij de realisatie van grootschalige opwek is wellicht noodzakelijk. In politiek Houten klinkt wel eens het argument dat wij het zo goed doen in vergelijking met omliggende

gemeenten. Maar niet de omliggende gemeenten zijn het referentiekader, dat is de urgentie en de bittere noodzaak van de energietransitie.

Geert Gerritse & Wilko Kistemaker

13 September 2023

■ 'Omwonenden van zonneweide De Heul werken aan het ontwerp.